

Banii

Alain de Benoist

Desigur, toată lumea preferă să aibă cât mai mulți. "Banii nu cumpără fericirea, dar o întrețin" - se spune. Avem însă, nevoie să aflăm ce înseamnă această fericire. Max Weber a scris în 1905: "Natura unui om nu vrea să câștige mai mulți bani, ci vrea doar să trăiască cum este obișnuit să trăiască și să câștige cât de mult este necesar."

Numeroase anchete au arătat un contrast relativ între creșterea standardului de trai și nivelul de satisfacție în rândul persoanelor fizice. Având mai mulți bani nu înseamnă neapărat mai multă fericire. În 1974, în studiile sale, Richard Easterlin a stabilit că nivelul mediu de satisfacție exprimat de către populație a rămas practic neschimbat din 1945, în ciuda creșterii spectaculoase a bogăției în țările dezvoltate (acest "paradox Easterlin", a fost confirmat recent). Nerespectarea indicilor de a măsura creșterea materială, cum ar fi PIB-ul, în scopul de a evalua nivelul de bunăstare reală, este de remarcat, de asemenea, bine - mai ales la nivel unei anumite comunități. Nu există nici un astfel de serviciu care ar fi capabil să calculeze preferințele individuale în funcție de preferințele sociale.

Este tentant de a vedea bani ca un instrument de putere. Din păcate, vechiul proiect de separare radicală între putere și bogăție (unul este fie bogat, fie puternic), va continua să fie un vis. Odată, omul era bogat pentru că fusese puternic, astăzi el este puternic, pentru că este bogat. Acumularea de bani a devenit rapid nu mijlocul pentru extinderea pieței (cum cred unii), ci scopul pentru producția de mărfuri. Capitalismul nu are alt obiectiv decât profitul fără margini și acumularea nesfârșită de bani. Abilitatea de a acumula bani, evident, crește puterea. Banii domină guvernarea globală, iar actele de banditism speculativ rămân metoda preferată de acumularea de avere a capitaliștilor.

Banii nu ar trebui să fie confundați cu valuta. Nașterea valutei poate fi explicată prin dezvoltarea bursei. Și numai prin intermediul schimburilor comerciale, obiectele dobândesc dimensiunea lor economică. De asemenea, prin schimburi, valoarea economică se obține cu o obiectivitate completă, având în vedere faptul că schimbul de mărfuri trebuie să fie latura subiectivă a participantului - astfel că bunurile pot fi măsurate în funcție de relația dintre diferiți participanți.

Ca un echivalent general, valuta este intrinsec un factor de unificare. Reducerea tuturor bunurilor la un numitor comun în mod automat face toate schimburile omogene. Aristotel observa deja: "Toate lucrurile care sunt comercializate trebuie să fie cumva comparabile. Pentru acest scop a fost inventată valuta, care mai târziu a devenit, într-un fel, un intermediar, o măsură a tuturor lucrurilor." Prin instituirea unei perspective din care lucrurile cele mai diverse pot fi evaluate prin numere unice, moneda face toate lucrurile "egale", prin urmare, reduce toate calitățile reciproce distinctive, la o logică simplă de "mai mult și mai puțin." Banii sunt un standard universal care asigură echivalența abstractă a tuturor mărfurilor. Ca un echivalent general, reduce toată calitatea în cantitate. Valoarea de piață este doar capabilă de o diferențiere cantitativă.

Dar, în același timp, schimbul echivalează, de asemenea, personalitățile celor care sunt implicați în "afacerea" schimburilor comerciale. Arătând compatibilitatea de ofertă și cerere a lor, stabilește interschimbabilitatea dorințelor participanților. În cele din urmă, orice schimb duce la interschimbabilitatea tuturor ființelor umane, care devin, astfel, obiecte ale propriilor dorințe.

Monoteismul pieței

"Regula banilor", scrie Jean-Joseph Goux, "este domnia măsurii unice de la care toate lucrurile și toate activitățile umane pot fi evaluate ... Ceea ce observăm aici este 'mentalitatea monoteistă' în ceea ce privește noțiunea de valoare, ca un echivalent general pentru toate lucrurile. Această raționalitate a banilor, bazată pe un standard unic de valoare, este pe deplin compatibilă cu 'univalența teologică.' Aceasta se poate numi regula 'Monoteismului pieței.' Bani, scrie Marx, sunt ca o marfă, care duce la o înstrăinare totală, deoarece produce o înstrăinare globală a tuturor celorlalte mărfuri."

Banii sunt mult mai mult decât bani - și ar fi o mare greșală să credem că banii sunt "neutri". Nu mai puțin decât știința, nu mai puțin decât tehnologia sau limba, banii nu pot fi neutri. Douăzeci și trei de secole în urmă, Aristotel a observat că "nevoia umană este insatiabilă." Ei bine, "instabilă" este cuvântul potrivit aici, niciodată nu este suficientă. Și pentru că niciodată nu este suficientă, nu poate exista un exces al ei. Dorința de bani este o dorință care nu poate fi satisfăcută, deoarece se hrănește pe ea însăși. Orice cantitate trebuie să fie crescută până în punctul în care, mai bun, înseamnă întotdeauna mai mult.

Lucrul, din care unul poate avea mereu mai mult, niciodată celălalt nu va avea destul. Acesta este motivul pentru care religiile antice europene ne-au avertizat continuu împotriva pasiunii pentru bani:

Mitul Gullweig din mitologia nordică

Mitul lui Midas

Inelul lui Polycrates

Amurgul zeilor (Ragnarökr)

Toate acestea au fost consecințele poftei de bani ("Blestemul Rheingold"). "Noi ducem riscul", a scris Michael Winock în urmă cu câțiva ani, "de a vedea banii și succesul financiar devenind singurul standard de prestigiu social, singurul scop al vieții." Este cazul în care suntem acum. În prezent, toată lumea tanjește după bani peste tot în lume. Dreapta, a fost de veacuri robul său cel mai devotat. Stânga instituțională, sub masca de "realism", a îmbrățișat principiile economiei de piață - și anume, gestionarea liberală de capital. Limba economiei a devenit omniprezentă. Banii au devenit un pasaj obligatoriu între toate formele de dorințe care se exprimă în registrul comerțului.

Sistemul banilor, însă, nu va dura mult timp. Banii vor fi distruși de bani - de hiperinflație, faliment și hiperdatorii. Poate atunci, cineva va deveni bogat pentru că a dat la alții.